

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I	
Religia w życiu społecznym	14
1. Religia jako czynnik kształtowania tożsamości wspólnot ludzkich	14
2. Relacje między władzą świecką i Kościołem w świetle doktryny religijnej	20
3. Zależności między religią i systemem politycznym	30
4. Czynniki religijny w polityce państwa	37
Rozdział II	
Ewolucja roli religii w historii państwa rosyjskiego	45
1. Bizantyjskie źródła politycznej tradycji chrześcijaństwa wschodniego	45
2. Identyfikacyjna funkcja prawosławia w dziejach Rusi	48
3. Cerkiew wobec „jarzma mongolskiego”	52
4. Bizantynizacja kultury rosyjskiej jako czynnik kształtujący <i>samodzierzawie</i> ..	57
5. Instrumentalizacja kwestii wyznaniowych przez władzę świecką w Cesarstwie Rosyjskim	71
6. Religia w państwie radzieckim: między zniewoleniem i opozycyjnością	89
Rozdział III	
Miejsce religii w życiu społecznym i politycznym Federacji Rosyjskiej	106
1. Specyfika religijności społeczeństwa rosyjskiego i jej wpływ na preferencje polityczne obywateli	106
2. Stosunki wyznaniowe w Federacji Rosyjskiej w świetle obowiązujących regulacji prawnych	115
3. Status najważniejszych instytucji religijnych w Federacji Rosyjskiej	121
4. Specyfika aktywności Cerkwi prawosławnej oraz instytucji islamskich w Federacji Rosyjskiej	152
5. Sytuacja wyznań mniejszościowych w Rosji	171
Rozdział IV	
Religia w koncepcji rosyjskiej polityki zagranicznej	176
1. Inspiracje religijne imperializmu rosyjskiego	178
2. Religijne aspekty neourazjatyizmu	189

3. Oblicza islamizmu w Rosji	193
4. Komponent religijny nacjonalizmu rosyjskiego	198
5. Prawosławna tożsamość solidarności słowiańskiej	206
6. Misja rosyjskiej cywilizacji prawosławnej	210
Rozdział V	
Charakterystyka rosyjskiej „dyplomacji konfesyjnej”	218
Rozdział VI	
Czynnik religijny w polityce Rosji wobec państw prawosławnych	230
1. „Prawosławne braterstwo” Rosji z Białorusią i Serbią	230
2. „Syndrom zdrady” w stosunkach Rosji z Ukrainą, Estonią i Gruzją	244
3. „Wspólnota sezonowa”: polityka rosyjska wobec Mołdawii, Rumunii, Bułgarii, Macedonii i Czarnogóry	268
4. „Długi cień Bizancjum”: kontakty rosyjsko-greckie wobec rywalizacji dwóch Kościołów	276
Rozdział VII	
Znaczenie religii w relacjach Rosji z państwami spoza kręgu chrześcijańskiego	286
1. „Między obawami a koniecznością współpracy”: polityka rosyjska wobec krajów muzułmańskich	286
2. „Sąsiedztwo gigantów”: miejsce Federacji Rosyjskiej w azjatyckiej przestrzeni kulturowej między Indiami i Chińską Republiką Ludową	298
Rozdział VIII	
Przejawianie się czynnika religijnego w stosunku Rosji do Zachodu	304
1. „Rzym może być tylko jeden”: traumatyczne relacje Rosji z Watykanem	304
2. „Antychryst mieszka na Zachodzie”: ideologiczne brzemień polityki Rosji wobec Stanów Zjednoczonych	312
Przypadek Polski	317
Zakończenie	321
Bibliografia	333
Indeks osób	360